дружини, той трѣбвало да остане до самата демобилизация. Отъ много по-рано неговитѣ гърди били украсени съ високи ордени, като „Св. Анна" II. степень, „Св. Владимиръ" III. степень и др. Сега главната квартира оценила какъ се е държалъ, когато е командувалъ цѣли отряди и пр. За боеветѣ при Стара-Загора той получилъ „Св. Станиславъ I. степень, а на ония на Шипченския проходъ — Георгиевски кръстъ IV. степень*).

Следѣ сключването на мира, излѣзла височайша заповѣдь, съ която командира на 1. бригада отъ 3. п. дивизия, генералъ Столѣтовъ, се назначава въ разположение на командующия войскитѣ въ Туркестанския военен окржгъ, съ зачисляване по генералния щабъ. По-сетне, когато той сегазвърналъ въ Русия, подобно на всички, наградени съ орденъ за храбрость, започнали да го величаятъ подъ името *Героятъ отъ Освободителната война.* Неизвестно кога получилъ длъжностьта корпусенъ командиръ, а по-сетне билъ назначенъ членъ на военния съветъ, въ който се поставяли изключително стари заслужили офицери. Ето какъ народния поетъ Иванъ Вазовъ възпѣлъ подвизитѣ на българскитѣ опълченци и на тѣхния вождъ на историческия в. „Св. Никола"

„Последния напънъ вече е настаналъ.
Тогава Столѣтовъ, наший генералъ,
Ревна гръмогласно: „млади опълченци,
Вѣнчайте България съ лаврови вѣнци!
На вашата сила царьтъ повѣри
Прохода, войната и себе дори"!
При тѣзъ думи прости дружинитѣ горди
Очакватъ геройски душманскитѣ орди,
Бѣсни и шумящи! О, геройски часъ!
Вълнитѣ намиратъ канари тогазъ,
Патронитѣ липсватъ, но волитѣ траятъ,
Щикътъ се пречупва — гърдитѣ остаятъ
И сладката радость до кракъ да измратъ
Предъ цѣла вселенна на тозъ славенъ рътъ,
Съ една смърть юнашка и съ една победа.
„България цѣла сега насамъ гледа! . . .
Тоя връхъ високъ е, тя ще ни съзре,
Ако би бѣгали — да мремъ по добре"!*)

По-сетне, въ течение на редъ години, ако и между правителственнитѣ кржгове въ Русия и България да наставало

*) Вижъ гералъ-маіоръ Н. Г. Столѣтовъ, бывшій начальникъ Болгарскаго ополчеія (Илюстрированная хроника войны, т. II., № 83., стр. 263

**) „Опълченцитѣ на Шипка (11. августъ 1877. год.)" въ „Епопеята на забравенитѣ").

охлаждение, двата братски народа не се забравяли. Почвайки отъ 6. септемврий 1885. г., когато у насъ било провъзгласено Съединението и по-после, когато първиятъ български князъ Александъръ се отказалъ отъ престола, между Петроградъ и София настжпило прекжсване на дипломатическитѣ сношения. Това траяло до като на престола се възкачилъ Николай II., а презъ неговото царуване два пжти князъ Фердинандъ I. ходилъ въ Русия. И двата пжти на българския държавенъ глава се представилъ генерала отъ инфантерията Столѣтовъ. И двата пжти вестницитѣ съобщавали, че Негово Царско Височество удостоилъ съ голѣмо внимание тоя герой отъ Освободителната война. На Шипченскитѣ тържества, по случай 25-годишнината отъ сжщата война, рускиятъ царь изпратилъ за свой представитель великия князъ Николай Николаевичъ, синъ на бившия главнокомандующъ. Въ особенната делегация, която дошла съ него, влизалъ и генералъ Столѣтовъ. За времененъ адютантъ на негово превъзходителство избора е падналъ върху бившия му подчиненъ, подполковникъ Георги Николаевъ — кавалеръ на три ордена за храбрость, сжщо герой отъ Освободителната война. На 12. септемврий 1902. г., когато скжпитѣ гости пристигнали съ параходъ въ Варна, наредъ съ представителитѣ на властьта стоялъ и тукашния клонъ на поборническото опълченско дружество „Шипка" заедно съ своето знаме. Председателя му, Никола Х. Петровъ, посрещналъ съ речь генералъ Столѣтовъ, който отговорилъ просълзенъ и подалъ ржка на всички членове—хора като него бѣловласи и съ много ордени на гърдитѣ. На 14. октомврий стариятъ генералъ се намиралъ на връхъ Шипченския проходъ и отново се любувалъ на прелестнитѣ изгледи отъ двете страни на Стара-планина. На другия день въ с. Шипка го заварила поздравителна телеграма отъ софийския кметъ. Тукъ той поздравилъ почетната опълченска рота, облѣчена и стъкмена по старому, подъ командата на подполковникъ Стефанъ И. Кисовъ, сжщо герой отъ Освободителната война, и срѣдъ видни свои другари генералъ Столѣтовъ присжтствувалъ на тържественото освещаване на храмъ-паметника „Рождество Христово", въздигнатъ въ политѣ на прохода. На 16. и 17. септемврий той присжтствувалъ на юбилейнитѣ маневри при в. „Св. Никола" и въ околностьта на с. Шейново. Съ напрегнато внимание той следилъ възпроизведенитѣ тукъ боеве, въ които участвувалъ преди 25 години. На другия день присжтствувалъ на най-голѣмия парадъ на младата българска войска въ тукашното поле, прошарено съ могили и паметници. Следъ пладне нему се представили, предъ главната квартира на юбилейнитѣ маневри, вкупомъ опълченцитѣ отъ почетната рота и стотици тѣхни другари, дошли отъ разни крайща на България, дори и отъ Бесарабия. Съ неописуема радость стариятъ генералъ стис-